

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/1480
Toplantı Tarihi/Sayısı : 17.10.2023/37
Karar Numarası : 2023/789
Başvuran : A.A.
Başvuran Vekili : -
Adres : --
Muhatap Kurum/Kişi : Ereğli (Konya) T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : Toros Mahallesi Şehit Metin Düzgün Caddesi No: 11
Ereğli/Konya

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın nakledilmeden önce bulunduğu ceza infaz kurumunda yaşadığı hak ihlalleri ve haksız yere disiplin cezası aldığı iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Bulduğu Osmaniye 1 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakledilmeden önce Ereğli (Konya) T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutulduğunu, orada iken ailesinden gelen mektup ve fotoğraflarının çöpe atıldığını, konuya ilişkin şikayetlerinin reddedildiğini,

b. Cinayet suçundan hüküm giymesine rağmen cinsel istismar suçundan hüküm giyenlerle aynı koğuşta kaldığını,

c. Kuruma uyuşturucu madde sokulduğuna şahit olduğunu, durumu sorumlu infaz ve koruma başmemuruna bildirmesine rağmen konunun örtbas edildiğini,

ç. İntihar sonucu hayatını kaybeden bir mahpusun mektubunu idareye teslim etmesine rağmen konu ile ilgilenilmediğini,

d. Tekli odada kalan ve organize suç örgütü lideri olan bir mahpusla koridorda karşılaştıklarını, kavga ettiklerini ancak olayın Kurum personeli tarafından engellenmediğini, jiletle kendisini yaraladığını ve hakkında disiplin tutanağı tutulduğunu, bir gün sonrasında kendisini odada ipe asmak suretiyle intihara teşebbüs ettiğini, bu sebeple disiplin cezası aldığını,

e. Disiplin tutanağında infaz ve koruma başmemuruna tehdit eyleminin de yer aldığını ancak bu ifadenin doğru olmadığını, disiplin cezaları nedeniyle bulunduğu Kuruma naklinin yapıldığını iddia etmekte olup haksız sebeple verilen disiplin cezalarının kaldırılmasını istemektedir.

3. Muhatap Ereğli (Konya) T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Başvuranın 10/8/2020 tarihinde tedavi için hastaneye götürüldüğü, hastane dönüşü karantina için tekli odaya alındığı, odasında bazı eşyalarının kaldığını ve kendisine verilmediği için kaybolduğunu öne sürdüğü,

b. Eşyalarının akıbetine ilişkin olarak yürütülen disiplin soruşturulmasının tamamlandığı belirtilmiş ve ilgili disiplin tutanakları ve diğer belgeler tarafımıza sunulmuştur.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte özetle; başvurusundaki iddialar tekrar edilmiş olup haksız yere aldığı disiplin cezası hakkında gereğinin yapılması talep edilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "*Kurumun görevleri*" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

6. 6701 sayılı Kanun'un "*Başvurular*" başlıklı 17'nci maddesinin dördüncü fıkrası şöyledir:

"*Yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemler, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler başvurunun konusu olamaz.*"

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Ön incelemenin yapılması*" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca başvuruların, "*inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulması*" gerekmektedir.

8. Mezkûr Yönetmelik'in 65'inci maddesine göre; "*Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.*"

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

9. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

10. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda başvuranın; önceki ceza infaz kurumunda hak ihlalleri yaşadığı ve haksız yere disiplin cezası olarak başka ceza infaz kurumuna nakledildiği iddiaları konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

11. Başvuran Kuruma uyuşturucu madde sokulduğuna şahit olduğunu, durumu sorumlu infaz ve koruma başmemuruna bildirmesine rağmen konunun örtbas edildiğini ve intihar sonucu hayatını kaybeden bir mahpusun mektubunu idareye teslim etmesine rağmen konu ile ilgilenilmediğini iddia etmektedir.

12. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), "*makul şüphe bulunmaması*" ya da "*bütün makul kuşkunun ötesinde*" şeklinde bir kanıtlama standardı uygulamakta; ancak bu kanıtlamaya yeterince sağlam, kesin ve birbirleriyle uyumlu çıkarsamaların ve aynı ölçüde çürütülememiş maddi karinelerin bir arada bulunmasıyla varılabileceğini kabul etmektedir (AİHM, *İrlanda/Birleşik Krallık*, B. No: 5310/71, 18/01/1978,

para. 161.).

13. Başvuranın söz konusu iddialarının kanıtlanması hususunda yeterli ölçüde sağlam, kesin çıkarımlar bulunmamaktadır. Bu sebeple, mezkûr iddiaların Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 67'nci maddesi çerçevesinde açıkça dayanaktan yoksun olduğu sonucuna varılmıştır.

14. Başvuranın cinayet suçundan hüküm giymesine rağmen cinsel istismar suçundan hüküm giyenlerle aynı koşu altında kaldığı iddiasına ilişkin olarak; 29/12/2020 tarihli ve 31349 sayılı Resmî Gazete ile yayımlanan Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri ile Hükümlülerin Değerlendirilmesine Dair Yönetmelik'in 19'uncu maddesinde "(1) Hükümlüler, buldukları veya gönderildikleri ceza infaz kurumlarında; a) İlk defa suç işleyenler, mükerrirler, itiyadî suçlular veya suç işlemeyi meslek edinenler, b) Zihinsel ve bedensel durumları nedeniyle veya yaşları itibarıyla özel bir infaz rejimine tâbi tutulması gerekenler, c) Tehlike hâli taşıyanlar, ç) Terör suçluları, d) Suç örgütlerine veya çıkar amaçlı suç örgütlerine mensup olan suçlular, e) Gözlem sürecinin devamına karar verilenler, gibi gruplara ayrılırlar" hükmü yer almaktadır. Aynı Yönetmelik'in 21'inci maddesinde ise 19'uncu maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen gruplara ayrılan hükümlülerin hükümlülük süreleri ve suç çeşitlerine göre; "1) Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası, 2) Müebbet hapis cezası, 3) Süreli hapis cezası, b) Süreli hapis cezaları, süreleri itibarıyla; 1) İki yıla kadar, 2) İki yıldan altı yıla kadar, 3) Altı yıldan fazla, c) Suçların çeşitleri itibarıyla; 1) Uluslararası suçlar, 2) Kişilere karşı suçlar, 3) Cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar, 4) Topluma karşı suçlar, 5) Millete ve devlete karşı suçlar" şeklinde gruplandırmaya tabi tutulacağı düzenlenmiştir.

15. AİHM, bir kötü muamelenin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 3'üncü maddesi kapsamında değerlendirilebilmesi için belli bir şiddet seviyesine ulaşması gerektiğini; bu asgari seviyenin göreceli olduğunu; vakadaki muamelenin niteliği ve bağlamı, icrasının şekli ve yöntemi, süresi, fiziksel ve ruhsal etkileri ve bazı durumlarda mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu gibi koşullara bağlı olduğunu ifade etmiştir (AİHM, *Bouyid/Belçika*, B. No: 23380/09, 28/9/2015, para. 86).

16. Anayasa Mahkemesi (AYM) tarafından *işkence*, kişinin maddi ve manevi varlığının bütünlüğüne en fazla zarar veren muamele; *eziyet*, işkence seviyesine varmayan fakat yine vücutta zarar ya da yoğun fiziksel veya ruhsal ızdırıp veren insanlık dışı muamele; *insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele* ise, küçük düşürücü ve alçaltıcı nitelikteki daha hafif muameleler olarak tanımlanmıştır. (AYM, *Tahir Canan*, B. No: 2021/969, 18/9/2013, para. 22.).

17. Başvuranın farklı suç gruplarıyla birlikte kaldığı iddiasının muhatap tarafından reddedilmediği görülmektedir. Bununla beraber ceza infaz kurumlarında zaman zaman kapasite üstü mahpus barındırılmak zorunda kalılabileceği, sayının artmasından kaynaklı olarak herhangi bir olağanüstü durum yaşanmasını engellemek ile güvenliğin sağlanması amacıyla ve zorunluluk nedeniyle farklı suç gruplarındaki mahpusların geçici olarak aynı koşullara yerleştirilebileceği değerlendirilmektedir. Başvuran farklı suç gruplarından mahpuslarla birlikte kaldığını iddia etmekle birlikte bu durumun kendisinde nasıl bir fiziksel ve ruhsal etkisi olduğundan bahsetmemiştir. Başvuranın iddiasından ise farklı suç gruplarından mahpuslarla birlikte kalmasının geçici olduğu ve sonrasında koşununun değiştirildiği anlaşılmaktadır. Cezaevi koşulları ve durumun geçici olması, ayrıca başvuranın fiziksel ve ruhsal durumu açısından şiddet seviyesinin asgari eşiği geçmediği değerlendirildiğinden söz konusu iddiaya ilişkin kötü muamele yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmaktadır.

18. Başvuran, hakkında verilen disiplin cezalarının kaldırılmasını da talep etmektedir. 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "*Disiplin cezalarının niteliği ve uygulama koşulları*" başlıklı 37'nci maddesinde; "*Hükümlü hakkında kurumda, düzenli bir yaşamın sürdürülmesi, güvenliğin ve disiplinin sağlanması bakımından kanun, yönetmelikler ile idarenin uyulmasını*

emrettiği veya gerekli kıldığı davranış ve tutumları, kusurlu olarak ihlâl ettiğinde, eyleminin niteliği ile ağırlık derecesine göre Kanunda belirtilen disiplin cezaları uygulanır.” hükmü yer almaktadır.

19. 16/5/2001 tarihli ve 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu'nun “İnfaz hâkimliğine şikâyet ve usulü” başlıklı 5'inci maddesinin birinci fıkrasına göre; “Ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde hükümlü ve tutuklular hakkında yapılan işlemler veya bunlarla ilgili faaliyetlerin ya da Cumhuriyet savcısının ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin verdiği kararların kanun veya diğer mevzuat hükümlerine aykırı olduğu gerekçesiyle bu karar, işlem veya faaliyetlerin öğrenildiği tarihten itibaren onbeş gün, herhalde yapıldığı tarihten itibaren otuz gün içinde şikâyet yoluyla infaz hâkimliğine başvurulabilir.” “İnfaz hâkimliğince şikâyet üzerine verilen kararlar” başlıklı 6'ncı maddesinin altıncı fıkrasına göre; “İtiraz, infaz hakimliğinin yargı çevresinde bulunduğu ağır ceza mahkemesine yapılır.”

20. İlgili disiplin tutanağına göre; kendisini jilet ile kesen başvuranın 5275 sayılı Kanun'un 43'üncü maddesinin ikinci fıkrasının (d) bendi kapsamında “kurumda korku, kaygı veya panik yaratabilecek biçimde söz söylemek veya davranışta bulunmak” eylemini işlemesi nedeniyle 1 ay ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma cezası ile cezalandırılmış ve 28/1/2022 tarihinde disiplin kararı kesinleşmiştir. Disiplin cezaları ve tedbirleri ile bunların uygulama koşullarının mevzuat kapsamında düzenlenmesi, bu hususta alınacak tüm kararlara karşı yargı yolunun açık olması ve başvuranın disiplin cezasının hukuki şekilde kesinleştiğinin görülmesi nedeniyle ceza infaz kurumu tarafından haksız şekilde disiplin cezası kararı verildiği yönündeki iddiaların Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 67'nci maddesi kapsamında açıkça dayanaktan yoksun olduğu değerlendirilmektedir.

21. Başvuran, ailesinden gelen mektup ve fotoğrafların idare tarafından çöpe atıldığını iddia etmiştir. İnfaz ve koruma memurları hakkında verilen disiplin soruşturması kararında; mahpusun hastane dönüşü tekli odaya alındığı, bazı eşyalarının kaybolduğunu beyan ederek kamera kayıtlarına bakılmasını talep ettiği, kamera kayıtlarında mavi torba içerisinde mahpusun eşyalarının odanın kapısının önüne bırakıldığı, başka bir infaz ve koruma memurunun poşete kırık fırça saplarını koyduğu ve kurum içi hizmetlerde çalıştırılan temizlik görevlisinin getirilen eşyaları alarak götürdüğünün görüldüğü, görevlinin eşyaları çöp zannettiği ancak ailesinden gelen mektuplar olduğunun öğrenilmesi üzerine Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) kayıtlarından çıkarılarak mektupların mahpusa teslim edildiği ifadeleri yer almaktadır. Konuya ilişkin olarak temizlik görevlisinin art niyetli olmadığını beyan ettiği, başvuranın ise görevlinin bu eylemi kasten yaptığını inanmadığı için şikayetçi olmadığını belirttiği, ayrıca ilgili personel hakkında ceza verilmesine yer olmadığına dair karar verildiği görülmektedir.

22. Her ne kadar başvuranın ailesinden gelen mektup ve fotoğrafların manevi değeri olduğu kabul edilse de temizlik görevlisinin eyleminin olağan bir dikkatsizlikten öteye gitmediği, başvuranın temizlik görevlisinin bu eylemi kasten yaptığını inanmadığı için şikayetçi olmadığını beyan ettiği, UYAP kayıtlarından çıkarılarak mektupların mahpusa teslim edilerek mağduriyetin giderilmeye çalışıldığı göz önünde bulundurulduğunda hak ihlaline varan bir uygulamanın bulunmadığı değerlendirilmektedir.

23. Sonuç olarak; Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik kapsamında kötü muamele yasağının ihlâl edilmediği kanaatine varılmaktadır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine

başvurulabileceğine,

17/10/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Afişan TİRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Kurul Üyesi